

[Věda nemá přístup k jedinečnosti]

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[2018](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[2018](#)

◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 23. 11. 2018

◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 23. 11. 2018

[Věda nemá přístup k jedinečnosti]

Je to docela zvláštní – a vlastně velmi nápadné –, že vědeckému přístupu je otevřena cesta pouze ke statistickým údajům, ale že je tento přístup naprosto a nepřekročitelně uzavřen, když jde o jednotliviny (jedinečnosti, individuálnosti). Často se říká, že věda je charakterizována tím, že dovede předvídat; jako se ovšem ukazuje, dovede předvídat jen tam, kde jde o vysoký počet případů, ale že nedokáže předvídat průběh jednotlivého děje, třeba jen procesu. A protože náš svět ((náš Vesmír) je světem jen jednotlivých a jedinečných dějů – a vlastně jen událostních dějů, představuje na jedné straně Vesmír jakousi obrovitou fabriku na jedinečnosti, ale zároveň fabriku na „zákonitosti“, které se postupně domáhají vlády nad těmi jedinečnostmi, ovšem vlády, která je jejich jedinečnosti jakoby zbavuje. Ovšem nikdy je jejich jedinečnosti nezbaví úplně – a zejména ne „reálně“, nýbrž pouze statisticky, tj. když se proti tomu postaví svou metodou kvantifikační, tj. když všechnu tu jejich jedinečnost a zdánlivou neopakovatelnost jakoby „uměle“ ne-li odstraní, tedy aspoň zanedbá, marginalizuje a tak degraduje. Obvykle to rádi zejména sami vědci zdůvodňují tím, že v případech jednotlivých a osamocených jevů nemají k dispozici dost potřebných údajů a znalostí (a těch by ovšem nebylo konce!). Není na místě si položit otázku, k čemu je ve Vesmíru tolik úsilí o jedinečnosti a neopakovatelnosti, když ona skvělá vědecká metoda zanedbávání právě těch jedinečností vede k „pravému“ poznání? Co je důležitější pro Vesmír, jedinečnosti resp. tendence k jedinečnostem – anebo zákonitosti resp. tendence k zákonitostem a tím, k relativizaci a marginalizaci jedinečností? A tohle už asi sahá příliš daleko: vznikl sám Vesmír (např. Velkým Třeskem) jako cosi jedinečného – anebo zákonité?

(Písek, 181123-1.)